

[Energiministeren]

mig og folketingets repræsenteret ved energipolitisk-udvalg. Vi har været igennem denne sag ved adskillige lejligheder, og sidste sommer, da der blev opnået forståelse mellem forsyningsselskaberne og kommunerne i området om, hvilken form der var hensigtsmæssig, blev folketingets energipolitiske udvalg naturligvis orienteret, som det sig hør og bør. Det forhindrer ikke, at en eventuel udvikling nu naturligvis på samme måde vil blive registreret, og at der stadig er mulighed for en dialog om disse ting.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Et stort tys-tys-møde på Marienborg, der ikke kommer skatteyderne ved, er den karakteristik, hr. Maisted giver folketingets energipolitiske udvalg, der skal holde en konference om dette projekt. Det synes jeg er meget fascinerende.

Jeg synes, det havde været rimeligt, hvis fremskridtspartiet havde afventet mødet den 23. marts i år, havde spurgt i udvalget, hvad der kom ud af det, og derefter havde taget stilling til, om det var tidspunktet til at rejse en forespørgsel.

Jeg kunne egentlig godt tænke mig at vide, hvad der var sket, hvis der var hændt det uheldige, at statsministeren havde aflyst sit møde den 23. marts. Så var denne debat i alt fald blevet noget kortere, end den er blevet nu, og det havde ikke været til gavn for fremskridtspartiet, der åbenbart kun har rejst den for at få presse på sagen.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Jeg vil lige sige til hr. Duetoft, at det faktisk præcis er det, jeg har gjort hele vejen igennem. Jeg har sikret mig, at man holdt disse møder, og har fået at vide, at man arrangerer et møde den 25. april i år. Det var unægtelig noget senere. Men det er ikke det vigtige for mig. Det vigtige er, at når folketinget har vedtaget noget i december måned og siger, at man nu vil køre det efter ganske bestemte principper, vil jeg gerne vide, om det er det, man diskuterer, og hvad man er kommet frem til af resultater.

Man er altså ikke kommet frem til nogen resultater. Men taxameteret tikker hver ene-

ste dag. Det er jo ikke småpenge, hr. Duetoft. Det var 26 mia kr. i akkumuleret gæld og 17 mia kr. i anlægsudgifter, der var tale om.

Men det er rigtigt, at jeg har sagt, at bestyrelsen og direktionen ud fra de givne forudsætninger selvfølgelig har reageret fornuftigt, langt bedre, end den forrige bestyrelse har gjort. Men det var vel også meningen, da man indsatte en anden formand, går jeg ud fra. Men dermed være jo ikke sagt, at jeg er enig i projektet.

Jeg synes, at venstre i denne sag, udtrykt ved energiministeren, udtaler sig noget ejendommeligt. Jeg siger under denne debat: o.k., vi har dummet os, der ligger altså 17 mia kr., lad os prøve på at føre en fornuftig fælles politik, der begrænser ulykkerne fremover og overholder den dagsorden, som folketinget selv har vedtaget. Lad os kigge på det fremover. Det er en erkendelse af, at de 17 mia kr. stort set er tabt i denne forbindelse. Og så spørger jeg: vil regeringen så arbejde efter det, folketinget vedtog, og hvad betyder det, at man skal drive noget efter forretningsmæssige principper? Det blev defineret. Det blev klarlagt. Der kommer ingen svar.

Så siger venstre: ja men her i folketinget gør venstre det, at hver gang det kommer i mindretal over for nogle andre, fører det de andres politik, mens fremskridtspartiet mindretal står fast ved sine synspunkter. Det er muligt, at det er fornuftigt at drive politik på den måde, at man kræver at få kernekraft i landet og laver en aftale med socialdemokratiet om at få indført naturgas – det gør en venstreminister – og til gengæld skal man få kernekraft. Men så bliver man altså så glad for, at man ikke fik kernekraft, og for, at man står med et naturgasprojekt, som man i sin egen energipolitiske redegørelse – jeg tror, det var i 1978 – klart tog afstand fra. Så må denne regering og med venstre som drivkraft da være interesseret i at begrænse ulykkerne og ikke udvide dem. Det er de udspil, jeg efterlyser fra regeringens side.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 51:

Forslag til folketingsbeslutning om vedvarende energi og varmeforsyning i zone 4.

Af Løvig Simonsen (S) m.fl.
(Fremsat 7/3 84).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Enggaard):

Det af hr. Løvig Simonsen m.fl. fremsatte forslag til folketingsbeslutning om vedvarende energi og varmeforsyning i zone 4 har til hensigt at sikre en lige så målbevidst indsats fra samfundets side med hensyn til oliefortrængning og forsyningssikkerhed i zone 4 som i de øvrige dele af landet.

Jeg er enig i hovedsigtet i forslaget, at sikre oliefortrængning og forsyningssikkerhed i område 4, såfremt det er samfundsøkonomisk forsvarligt. Intentionerne i flere af forslagene er allerede indeholdt i den igangværende varmeplanlægning i område 4. Jeg finder ikke, at det er nødvendigt og ønskværdigt at øge den centrale styring af den igangværende varmeplanlægning. Jeg er af den opfattelse, at amterne og kommunerne med de hidtil forhandlede retningslinjer vil være i stand til at sørge for, at vi får en fornuftig varmeplanlægning, også i område 4. På den baggrund kan regeringen ikke støtte det fremsatte forslag til folketingsbeslutning.

Til de enkelte forslag har jeg følgende bemærkninger:

Forslag 1 indeholder et forslag om, at kommunerne skal færdiggøre lokale varmeforsyningsprojekter inden for fastsatte tidsfrister, samt at delplanproceduren eventuelt skal kunne bringes i anvendelse. Jeg tror næppe, at det i sig selv har en positiv effekt at opfordre kommunerne til at færdiggøre sådanne projekter inden for visse tidsfrister, fordi gennemførelsen af lokale varmeforsyningsprojekter i landsbyer er meget afhængig såvel af lokal opbakning som af de tekniske og økonomiske muligheder for sådanne projekter.

Med hensyn til eventuel delplanprocedure har folketingsrådet i forbindelse med udvidelsen af naturgasprojektet til at omfatte Midt- og Nordjylland tilkendegivet, at den fortsatte varmeplanlægning som hovedregel bør ske

efter lovens kapitel 2 i de områder, der ikke allerede er udlagt til delplanlægning. Hastende planlægning kan om nødvendigt ske efter en fremskyndet procedure i forbindelse med den generelle varmeplanlægning, dog således, at den brede belysning af alle relevante forsyningsmuligheder, som er et vigtigt led i kapitel 2-planlægningen, bliver sikret. Jeg vil gerne betone, at vi ikke i varmeplanlægningen har fraskrevet os muligheden for at anvende delplanproceduren. Det må huskes, at delplanproceduren ikke omfatter alle opvarmningsformer og ikke omfatter hele kommunens område, og dertil kommer, at delplanen har en meget begrænset offentlighedsprocedure. Afvise sagen vil jeg ikke, men hovedreglen må det ikke være.

I forslag 2 ønskes, at der skal udstedes bestemte retningslinjer for udformningen af de lokale varmeplaner med henblik på at sikre, at vedvarende energi bliver inddraget i planerne, samt at forsyningsmæssige, miljømæssige og beskæftigelsesmæssige forhold tillægges særlig vægt ved den lokale og centrale stillingtagen til varmeplanerne.

Jeg har i skrivelser til amter og kommuner vedrørende de generelle forudsætninger for den videre varmeforsyningsplanlægning understreget, at udnyttelsen af indenlandske energiresourcer skal tillægges høj prioritet i varmeplanlægningen. Jeg er opmærksom på, at anvendelsen af sådanne ressourcer har forsyningsmæssige og valutamæssige fordele, hvilket også er meddelt amter og kommuner. I varmeplanlægningen indgår opgørelser over de indenlandske energiresourcer i amternes resourceoversigter, og kommuner og amter er i forbindelse med udarbejdelsen af kommunale oplæg og regionale skitser blevet anmodet om at inddrage udnyttelsen af disse ressourcer. Ved godkendelsen af de regionale planer vil der også blive lagt vægt på, at udnyttelsen af de regionale ressourcer er tillagt særlig betydning.

Forslag 3 indebærer, at der i den samfundsøkonomiske vurdering af lokale varmeforsyningsprojekter baseret på vedvarende energi skal ses bort fra statsstøtten til disse projekter. I de samfundsøkonomiske vurderinger, der skal ligge til grund for valg af forsyningsformer i varmeplanlægningen, indgår såvel investeringskalkuler som vurderinger af konsekvenser for miljø, forsyningssikkerhed, beskæftigelse og valuta. Der kan

[Energiministeren]

næppe opstilles klare retningslinjer for afvejningen af disse faktorer.

Ved en stillingtagen til, om givne projekter er samfundsøkonomisk rentable, er det muligt at fratække statsstøtten til sådanne projekter, såfremt denne støtte er udtryk for en ønsket energipolitisk udvikling. Jeg må dog gøre opmærksom på, at en forbedring af den samfundsøkonomiske investeringskalkule for vedvarende energiprojekter ikke i sig selv vil sikre en mere udbredt gennemførelse. Det vil således stadig være brugerøkonomien, der er afgørende for den lokale stillingtagen til sådanne projekter. Energiministeriet har ikke til hensigt at pålægge kommunalbestyrelserne at gennemføre konkrete projekter i område 4, og en indsats for at fremme disse vil derfor snarere bestå i bistand i form af vejledning, idéformidling m.v. samt, i det omfang økonomien tillader det, finansiel støtte.

I forslag 4 ønskes der i zone 4 et stop for udbredelsen af elvarme i de områder, hvor der lokalt eksisterer fjernvarmenet, eller hvor der er rimelige forudsætninger for etablering af fjernvarmenet med henblik på at udnytte halm, flis m.v. Jeg kan i øvrigt sige, at det jo ikke er nogen helt sikkert afklaret sag, hvad rimelige forudsætninger for etablering af fjernvarmenet betyder. En af de ting, der er betydelig usikkerhed om, er vel netop, i hvor små områder man med rimelighed ud fra en økonomisk synsvinkel kan etablere fjernvarmenet. Derfor er et forslag som det, der stilles, naturligvis også præget af en betydelig grad af usikkerhed med hensyn til rækkevidden af det.

Energiministeriet har i generelle varmeforsyningsforudsætninger lagt vægt på, at amter prioriterer udnyttelsen af indenlandske energiresourcer højt samt prioriterer energiøkonomiske og fleksible systemer, herunder fjernvarmesystemer baseret på lavtemperatur.

Med hensyn til den konkrete anvendelse af de geografisk bundne energiressourcer såsom halm er det netop hensigten at sikre den bedst mulige indpasning af samtlige forsyningsformer ud fra en samfundsøkonomisk vurdering. Det indebærer som hovedregel anvendelse af ressourcerne tæt på forekomststedet. Udnyttelsen af biogas er i dag – det må vi vist erkende – begrænset af den teknisk-økonomiske udvikling. En sikring af markedet for fjernvarmesystemer kan i henhold til varmeforsyningsloven ske ved forbud

mod etablering af elvarme i ny bebyggelse – det sker allerede i en række kommuner – samt ved anvendelse af tilslutningspligt for ny og eksisterende bebyggelse. Jeg er af den opfattelse, at forslaget stort set er i overensstemmelse med den nuværende praksis og med den planlagte procedure for den generelle varmeplanlægning.

Forslag 5 vedrører organisations- og ejerforhold for de lokale energiforsyningsprojekter. Jeg er fuldt opmærksom på, at de organisatoriske og finansielle forhold er afgørende for etablering af varmeforsyningsprojekter baseret på vedvarende energi. Det viser erfaringen fra de hidtil etablerede projekter. Energiministeriet vil ikke lægge op til anvendelsen af bestemte organisationsformer, idet valget af organisationsform må afhænge af, hvad der ud fra et lokalt synspunkt fremmer realiseringen af det pågældende varmeforsyningsprojekt. Andelselskaber og kommunale selskaber baseret på lokalt initiativ udgør ryggraden i den danske el- og fjernvarmeforsyning og vil fortsat være både hensigtsmæssige og ønskværdige organisationsformer. Det kan dog ikke udelukkes, at private organisationsformer i nogle tilfælde vil være den mest velegnede form til at realisere projekter.

Jeg finder det væsentligt også fremover at fastholde det non-profit-princip, der i henhold til el- og varmeforsyningsloven gælder for prisfastsættelsen for elforsyning og for kollektiv varmeforsyning.

Forslag 6 indebærer, at koncessionssystemet i lov om elforsyning skal modificeres. Jeg mener, at en udvidelse af koncessionssystemet i lov om elforsyning til også at omfatte elproduktionsanlæg helt ned til 60 kW med henblik på at kræve koncession for vindmølleparker og større vindmøller vil betyde en væsentlig administrativ belastning ikke blot for de centrale energimyndigheder, men også for de berørte vindmølleejere. En koncessionsordning vil således i henhold til elforsyningsloven medføre formelle krav om udarbejdelse af vedtægter samt udbygningsplaner.

Jeg kan oplyse, at i forbindelse med den igangværende forberedelse af en revision af varmeforsyningsloven overvejes en samtidig revision af elforsyningsloven, da de to love er nært forbundet. Det overvejes herunder at nedsætte grænsen for godkendelsespligtige

[Energiministeren]

elproduktionsanlæg fra 25 MW. Det vil kun berøre parker bestående af store vindmøller.

Forslag 7 indebærer, at kommunerne skal tilskyndes til at oprette energikommissioner. Jeg finder det selvsagt vigtigt, at alle berørte parter bliver inddraget aktivt i forbindelse med gennemførelsen af varmeplanlægningen. Det er også intentionen, som reglerne er i dag.

Spørgsmålet om, hvordan man organiserer aktiviteter i kommunerne i forbindelse med varmeplanlægning, og hvilket omfang sådanne aktiviteter skal have, har hidtil været og bør vel også fortsat være overladt til lokalt skøn og initiativ. Oprettelsen af lokale energikommissioner kan således være en mulighed på linje med en række andre.

Jeg vil gerne føje til, at selve det ord, forslagsstillerne her har valgt at bruge, nemlig en kommission, nok er med til at give det begreb, man tænker sig, en lovlig officiel klang. Der er jo ikke tale om noget på linje med ligningskommission eller skolekommission eller begreber, man i øvrigt kender i den kommunale verden. Der er tale om et udvalg med en række interesserede parter repræsenteret, herunder formentlig kommunen, et udvalg, som arbejder uforpligtende, og som kommunalbestyrelsen naturligvis ikke er formelt knyttet til. Derfor tror jeg, at det for den almindelige forståelse af mekanismen her er vigtigt, at det ikke opfattes som et led i det formaliserede system af udvalg og kommissioner, som den kommunale styrelseslov i øvrigt beskriver udtømmende.

Forslag 8 vedrører statslig støtte til gennemførelse af landsbyenergi projekter. Jeg finder det vigtigt, at der foregår et tæt samspil mellem varmeplanlægning, forskningsprojekter og tilskudsordninger, for at der kan etableres kollektive varmeforsyningsanlæg baseret på vedvarende energi. Det er endvidere vigtigt at etablere demonstrationsprojekter for at understøtte varmeplanlægningen.

Foruden de tre etablerede pilotprojekter i Vester-Nebel, Storstrøms amt og Nordjyllands amt er der i forbindelse med tilskudsordningen til energiøkonomiske enkeltprojekter givet støtte især til demonstrationsanlæg baseret på halm og biogas. Det kan også fremover vise sig nødvendigt at støtte sådanne projekter, men det må selvfølgelig ses på baggrund af bl.a. indvundne driftserfaringer fra de eksisterende anlæg.

Større halm- og flisfyringsanlæg kan endvidere nu opnå støtte i henhold til lov om statstilskud til udnyttelse af vedvarende energikilder. Disse anlæg er blevet inddraget i ordningen, bl.a. fordi en støtte vil kunne være et incitament for amter og kommuner til at efterleve de energipolitiske målsætninger vedrørende anvendelsen af indenlandske ressourcer. En fortsættelse af de eksisterende tilskudsordninger, herunder eventuelt sammenlægning af ordningerne, vil jeg overveje i god tid før 1985, men på forhånd at fastlægge et niveau som foreslået anser jeg det for givet at økonomien ikke tillader.

Mette Groes (S):

Jeg vil godt præcisere, at det, som vi ønsker med vores forslag, er at gennemføre et stop for udbredelse af elvarme i zone 4, når der eksisterer et fjernvarmenet, som med rimelige forudsætninger kan etableres med henblik på udnyttelse af halm, træflis, varmepumper, biogasdrevne kraftvarmeverker osv. Jeg mener, det vil være muligt at komme til klarhed over, i hvilket omfang man kan etablere værker, som er af et sådant omfang, at det er rimeligt at gå ind i dem.

Med hensyn til spørgsmålet om styringen af planlægningen mener jeg, at ministeren udmærket ville kunne gå ind i at inspirere amter og kommuner til en større anvendelse af vedvarende energikilder og også støtte dem dér, hvor de ønsker at gøre brug af dem i en større udstrækning.

Med hensyn til koncession og de bestemmelser, vi ønsker indført om, at man skal kunne gå ned til anlæg af størrelsen 60 kW, mener jeg, at den planlægningsmæssige fordel og det, at man undgår skattetænkning i anlæggene, vejer tungere end de administrative vanskeligheder. Jeg mener, at ministeren igen bør overveje, om det ikke er en idé, som også er i hans interesse.

Med hensyn til statsstøtten til de vedvarende energikilder ligger det beløb på 200 mill. kr., som vi har foreslået, jo i forlængelse af den tidligere praksis, en praksis, vi nok har ment at kunne få råd til, når vi så på, hvilke fordele vi fik af det.

Jeg glæder mig over, at ministeren i dag siger, at han i god tid inden næste finanslov vil overveje støtterammen og ikke som tidligere afviser den. Det synes jeg er et frem-

[Mette Groes]

skridt, og jeg vil gerne understrege, at det efter min mening er for tidligt at ophøre med tilskud til vedvarende energikilder på et tidspunkt, hvor vi ved, at produktionen kun er rentabel med dette tilskud, og hvor vi ved, at mange arbejdspladser og mangen god eksport er afhængige af denne støtte.

Med hensyn til energikommissionerne skal de også efter vores opfattelse oprettes på lokal basis; det er ikke sådan, at det skal ske, men vi mener, at det er en god idé, fordi vi ved, at der inden for hele dette område er megen folkelig interesse og megen god viden, som bør komme ind i billedet, når der skal planlægges.

Det er vores håb, at vi med dette beslutningsforslag kan samle den store interesse for vedvarende energi op, som faktisk findes i tinget, sådan at den udmøntes i kontant handling, for det er der brug for.

Annelise Gottfredsen (KF):

Det er en målsætning i al energipolitik at sikre rigelig og konkurrencedygtig energi, og jeg vil bare lige understrege, at når man taler om forsyningssikkerhed, altså at det også er et formål at sikre den, så er forsyningssikkerhed ikke et romantisk begreb. Det er noget meget kontant, der kan møntes ud i kroner og øre, og i det omfang man betaler for meget for forsyningssikkerhed, vil det gå ud over arbejdspladser.

Dette formål, denne målsætning, gælder naturligvis også i de områder, hvor vi ikke kan forsyne borgerne med rørbunden energi, og det er vor opfattelse, at de lokale instanser holder sig disse formål for øje i den varmeplanlægning, som er i gang i kommunerne nu.

Ministeren har detaljeret behandlet de enkelte punkter, så det skal jeg ikke gentage. De synspunkter kan vi naturligvis tilslutte os. Men jeg vil gerne lige understrege, at jeg er enig i, at økonomien naturligvis sætter en begrænsning for, hvad man kan give af tilskud. Jeg vil også understrege, at det er nødvendigt løbende at vurdere mulighederne for en væsentlig udvikling af de vedvarende energikilder, således at vi koncentrerer os om de mere lovende og for vore forhold bedst egnede. Der må også advares imod, at man, hvor den samfundsøkonomiske udnyttelse af de forskellige energikilder er nogenlunde li-

geværdig, iværksætter store og administrativt vanskelige procedurer for at styre og regulere forbruget i disse områder. Det kan meget vel vise sig, at forbrugerne selv er dem, der bedst ved, hvad der er det rigtige.

Vi mener som sagt, som ministeren så udførligt har redegjort for, at der er tilstrækkelige styringsmidler til opfyldelse af de fastlagte målsætninger, og vi mener i øvrigt ikke, at der er grund til at udvide en central styring af varmeplanlægningen yderligere.

Svend Erik Hovmand (V):

I venstre er vi stærkt optaget af de fremtidige energiforsyningsmuligheder i de mere spredt bebyggede områder, landsbyerne og øsamfundene, det, der i varmeplanlægningsproget betegnes som område 4.

Vi var måske nogle af de første, der rejste denne sag over for daværende energiminister Poul Nielson, og vi afventer med interesse resultatet af de undersøgelsesarbejder, som blev igangsat af hans efterfølger, hr. Enggaard. Vi mener faktisk, det er meget vigtigt, at vi i den overordnede energidebat om naturgas og kraftvarme ikke gør landområderne til energipolitiske stedbørn, men tværtimod sikrer rimelige vilkår for den femtedel af befolkningen, der bor i disse områder.

Vi har med glæde konstateret, at socialdemokratiet nu også med nærværende forslag giver udtryk for de samme intentioner om at sikre oliefortrængning og forsyningssikkerhed i disse områder af landet. Imidlertid kan vi ikke være enige i, at man som foreslået skal gennemføre en mere restriktiv, en mere bureaukratisk og en central styring for at nå dette mål. Vi mener, at vi må afvente resultatet af det undersøgelsesarbejde, energiministeren har iværksat, og hvis resultat skulle være lige på trapperne, sådan har jeg forstået det. Jeg skal i den forbindelse minde om, at der jo også er erfaringer at hente fra de forsøgsprojekter, som er etableret i Nordjyllands amt, Ribe amt og Storstrøms amt.

Vi kan i samme forbindelse tilslutte os, at energiministeren for at bidrage til en hensigtsmæssig udvikling, indtil vi får nogle mere konkrete resultater på bordet, har ønsket at støtte større halm- og flisfyrringsanlæg med 10 pct. af etableringsudgifterne i 1984.

I nærværende forslag lægges op til en restriktiv, centralistisk holdning over for kom-

[Svend Erik Hovmand]

muner og over for amter med indførelse af tidsfrister og nedsættelse af lokale energikommissioner, angiveligt ud fra det synspunkt, at det arbejde, der gøres i øjeblikket i amter og kommuner, ikke gøres godt nok. Venstre deler ikke denne bekymring.

Efter forslaget skal energiministeren udnytte sine beføjelser til at sikre, at halm, træflis, biogas, vind og sol inddrages systematisk i opgørelsen over de lokale forsyningsmuligheder. Også dette smager efter min bedste opfattelse af mistillid eller, hvis vi skal være meget positive, af ukendskab til, hvad der allerede foregår rundt omkring i amter og kommuner i dag. Jeg har set mange debatoplæg til varmeplaner rundt omkring i landet, og jeg tror ikke, man kan finde ret mange eksempler på, at man ikke har beskæftiget sig med disse alternativer. Sagen er imidlertid, at interessen, hvad der er helt naturligt, har koncentreret sig om de mest realistiske, nemlig halm og flis, hvorimod f.eks. solvarme praktisk talt er ladt ude af betragtning, fordi det ikke er rentabelt.

Et andet sted i forslaget ønsker man elforbud, hvor man har mulighed for fjernvarme, ligesom man ønsker en utraditionel energikilde som f.eks. halm forbeholdt områder, der ikke har naturgas eller kraftvarme. Venstre har den grundlæggende opfattelse, at folk selv skal have lov til at bestemme så meget som muligt. Vi bryder os ikke om forbud og påbud, og vi bryder os ikke om at fjerne valgmuligheder eller forhindre en vis konkurrence, heller ikke på det energimæssige område. Tilsvarende synes vi heller ikke, det er folketingets opgave at fastlægge bestemte organisationsformer og forbyde alle andre, som det sker i forslaget.

Lad mig til slut understrege, at vi er meget optaget af de intentioner, som vi fornemmer bag forslaget, og at vi med interesse vil afvente resultatet af det undersøgelsesarbejde, som energiministeren har sat i værk.

Riishøj (SF):

SF støtter sigtet i det socialdemokratiske forslag. Vi mener ligesom forslagsstillerne, at vedvarende energi bør indtage en mere central plads ikke mindst i varmeplanlægningen i område 4, men for så vidt også i andre områder.

Vi støtter det synspunkt, og det glæder os, at socialdemokratiet fastholder statsstøtten til de energiøkonomiske enkeltprojekter og modsat de radikale, sådan har vi opfattet det, oven i købet er villigt til at overføre overskud på 30 pct.-kontoen til de egnede energiøkonomiske enkeltprojekter. Det ligger sådan set i den sammenlægning af de forskellige tilskudsordninger, der opereres med i forslaget.

Vi ønsker som forslagsstillerne at begrænse brugen af elvarme i område 4 af ganske elementære miljöhensyn, og vi har fremsat forslag herom, som er mere vidtgående end forslaget her. Jeg håber, det kan indgå i en forhandling med socialdemokratiet, og at det kan indgå i forslaget.

Vi mener generelt, at EP 81, der ligesom er socialdemokratiets ideologiske grundlag i energipolitikken, sætter tallene for vedvarende energi for lavt. I den konkrete situation, vi har i øjeblikket med en borgerlig regering, der vil fjerne alle tilskudsordninger for vedvarende energi, er det dog naturligvis et fremskridt at komme op på niveauet for EP 81, men det er altså ikke et tilfredsstillende niveau fra SFs synspunkt. Vi ønsker en væsentlig højere andel for vedvarende energi. Vi har også bevist det i vores energiplan, men naturligvis støtter vi ethvert fremskridt, også at komme op på niveauet for EP 81. Vi vil så presse på for at komme videre.

Vi mener i øvrigt, at ministeren effektivt skal stoppe elselskabernes kampagne for elvarme i område 4, ikke mindst som konsekvens af, at der sandsynligvis er flertal for de vigtigste elementer i dette forslag. Alle ved, at der af elselskaberne køres en systematisk kampagne i en lang række områder for nu i den afgørende fase i varmeplanlægningen at få netop elvarmen ind i område 4. Elselskaberne sidder af gode grunde – med mange penge – med en kompetence inden for deres område, og de lokker kommunerne, som ikke har den tilsvarende kompetence, ind i en afhængighed af elvarme, stik imod forslagens intentioner. Det tager vi på det kraftigste afstand fra, og vi vil også i forbindelse med forslaget her under udvalgsbehandlingen netop tage det spørgsmål op. Vi kan ikke have, at der uden for folketinget, imod et flertal i folketinget, foretages energibeslutninger, som er i direkte modstrid med det, som et folketingsflertal går ind for.

[Riishøj]

Vi støtter, at organisationsforholdet inden for vedvarende energi bør være andelsselskabsformen, og vi vil gerne fremme de tanker, der ligger i beslutningsforslaget, om, at den selskabsform og ikke skattetænkende selskabsformer skal være organisationsformen. Derfor støtter vi klart punkt 4 i forslaget.

Vi mener derimod, at man kan finde bedre løsninger end blot at stramme koncessionskravet så langt ned, som man gør her. Vi mener, der er andre og bedre måder at fremme andelsformen på; det kan ske igennem bl.a. tilskudsordninger.

Vi er principielt ikke imod energikommisioner, men energikommisioner uden reel magt kan blive en tom gestus, et tomt bureaukrati. Vi har i SF fremsat forslag om demokratisering af elforsyningsstrukturen, som har været til første behandling. Det mener vi er et bedre forslag. Vi er villige til at se på energikommisionerne, men har på forhånd skepsis over for kommissioner, som ikke har magt, og på det enkelte punkt er vi enige med ministeren. Det burde nok kaldes noget andet end kommissioner; normalt tror jeg man forbinder kommissioner med noget, der har reel magt.

Vi mener ikke, at støtteordningen til vedvarende energi skal begrænses til område 4, sådan som det sker i forslaget. Vi mener, at der skal ske ressourcebesparelser og udbygning af vedvarende energi uden for område 4, men det er klart, der skal satses særlig kraftigt på det i område 4.

Vi mener ikke, sådan som forslagsstillerne i sidste punkt i bemærkningerne til beslutningsforslaget lægger op til, at tilskudsordningerne skal koncentreres helt i energiministeriet. Vi mener, at en vis spredning, også til teknologistyrelsen, er udmærket, og vi mener oven i købet, at den praksis, der har været i teknologistyrelsen for så vidt angår tilskudsordningerne, har været ganske fornuftig, og vi ser derfor med skepsis på at koncentrere det hele i energiministeriet.

En samlet vurdering af forslaget fra SFs side er, at vi betragter de mange elementer i forslaget som positive i retning af at få udbygget vedvarende energi i område 4. Der er en række ting, specielt omkring elvarmen, vi gerne vil have strammet meget kraftigt op, og der er også nogle ting i forslaget, vi er skep-

tiske over for, som det vil være fremgået af det sagte.

Niels Helveg Petersen (RV):

Da mit partis ordfører, fru Lone Dybkjær, er syg, skal jeg gøre nogle bemærkninger til beslutningsforslaget, som jeg finder er udtryk for en meget sympatisk tankegang for adskillige af de enkelte punkters vedkommende.

Det radikale venstre er enig i, at det er en vigtig sag at udbygge forsyningen med vedvarende energi, ganske specielt i de mindre samfund. En udbygning af den vedvarende energi i de mindre samfund kan faktisk være en forudsætning for de mindre samfunds trivsel overhovedet, bl.a. fordi de små samfund er blevet ramt hårdt af højere transportomkostninger, så sigtet, udbygning af forsyningen med vedvarende energi i de mindre samfund, er rigtigt, og det er efter radikal opfattelse også nødvendigt fortsat at yde offentlige tilskud til udbygning af den vedvarende energi i de små samfund.

Beslutningsforslaget indeholder ikke så forfærdelig meget, der er egentlig operativt. Meget mere end en sympatisk tankegang er der sådan set ikke i forslaget. Det er da også godt nok, men jeg finder ikke, at forslaget er præcist nok og klart nok til at være egnet til gennemførelse, også fordi der er flere enkeltheder blandt punkterne, som ikke har vores støtte. Det gælder meget præcist det samme forhold, som hr. Riishøj var inde på, nemlig spørgsmålet, om man skal samle al form for energistøtte under ministeriet og energiministerien eller man skal bevare den nuværende opdeling. Det sidste er vi tilhængere af.

Jeg vil sige om det sidste punkt i forslaget, hvor man angiver et omtrentligt støtteniveau på ca. 200 mill. kr. om året, at jeg ikke synes, vi ved denne lejlighed – i hvert fald ønsker jeg det ikke for mit partis vedkommende – vil lægge os fast på en bestemt størrelse for finansloven for 1985. Det må komme på et senere tidspunkt i forbindelse med budgetarbejdet efteråret igennem.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.44

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Maisted (FP):

Vi, der bor i zone 4, beder kun folketingets politikere om én ting: sørg for at skaffe den billigst mulige energi! Hvis man har det som hovedsynspunkt, kan man ikke støtte forslag, der går ind for forbud, påbud og bureaukrati; det er ganske indlysende. Når man ser ned igennem forslaget tekst, støder man på det berømmelige ord »samfundsøkonomi« og får klart det indtryk, at socialdemokrater, SFere og VSere, der misbruger dette udtryk, dermed mener noget, der ikke kan køre i sig selv, og som derfor skal have tilskud fra samfundet; det er deres opfattelse af samfundsøkonomi.

Men det kunne virkelig være interessant engang at få undersøgt, om disse betragtninger overhovedet kunne bære. Hvis man tog alle dele af den oprindelige betydning af samfundsøkonomi, nemlig såvel husholdninger som industri, banker osv., og så, hvilken effekt det ville få på det danske samfund, tror jeg helt sikkert, at de herrer ville få et chok.

Der ligger selvfølgelig heller ikke nogen forsyningsikkerhed i et sådant forslag. Men jeg vil gerne lige fremhæve én ting, som ikke er uvæsentlig, hver gang vi debatterer vedvarende energikilder: fremskridtspartiet har intet imod vedvarende energikilder; vi stiller bare den ene betingelse, at det ikke er andre borgere i samfundet, der skal betale for nogle fornøjelser. Vi er overbeviste om, at både vindmøller, solceller, biogasanlæg og den slags ting vil vinde udbredelse, i det øjeblik det er økonomisk forsvarligt at arbejde med, og dermed mener jeg driftsøkonomisk, altså at de, der installerer og bruger disse anlæg, også har økonomisk udbytte af det.

Men jeg føler mig altså overbevist om, at den største tjeneste, man kunne gøre de stakels mennesker, der bor i zone 4, er at forsyne dem med den billigst mulige energi, og dertil hører, at man f.eks. kunne se på de afsindige afgifter, der er på el og på olie, og hvad man ellers har foretaget sig i folketinget.

Tinning (VS):

I VS kan vi i lighed med det, som ordføreren for SF sagde, tilslutte os hensigterne bag det foreliggende beslutningsforslag.

Jeg synes dog, der kunne være grund til at gå forslaget igennem ganske kort punkt for punkt, for vi mener faktisk, at hensigten et par steder er løbet så meget af med socialdemokratiet, at man i den gode sags tjeneste er kommet til at blæse bl.a. på demokratiet, og det er ikke noget, vi vil være med til.

Hermed er jeg egentlig allerede inde i forslagets punkt 1, hvor man lægger op til, at man skal kunne gøre brug af varmeforsyningslovens delplanprocedure, såfremt der i kommunerne er et ønske herom, som det hedder.

Det er vi simpelt hen imod, for det, man dermed lægger op til, er i virkeligheden en dispensation fra alle de bestemmelser, som også handler om offentlighedsfase osv., og det, der reelt bliver meningen med begrebet kommunerne, er jo kommunalbestyrelsen. Vi tror ikke – så kan man gå nok så meget ind for vedvarende energi og have nok så megen sympati for tanken – at det gavner en god sag at banke den igennem uden hensyntagen til det lokale demokrati. Der er for en gangs skyld, forstod jeg på energiministeren, enighed mellem energiministeren og et venstresocialistisk grundsynspunkt, og det er da udmærket.

Forslagets punkter 2 og 3 har vi ikke mange kommentarer til. Vi synes, det er ganske udmærket, både at man får lavet en ordentlig opgørelse over den vedvarende energi, og at man i vurderingen af de lokale varmeforsyningsprojekter ser bort fra statsstøtten.

Hr. Maisted forsøger endnu en gang at belære os andre om økonomi, men sagen er jo i al sin banale enkelthed, at det, hr. Maisted forstår ved økonomi, er privat driftsøkonomi, og hvis tingene ikke kan løbe rundt på den led, vil hr. Maisted og hans parti ikke røre ved det. Vi andre har det begreb, som hedder samfundsøkonomi, og det er der megen uenighed om den reelle betydning af – f.eks. er der uenighed mellem energiministeren og os om, hvad det betyder – men der er i hvert fald lagt op til, at man forsøger at tænke lidt længere end dertil, hvor hr. Maisted plejer at nå, nemlig sin egen næsetip, at man forsøger at tænke en smule ud over den aktuelle situation og forsøger at tænke en smule bredere, end om den ene eller den an-

[Tinning]

den mølle kan løbe rundt økonomisk, nemlig om der er nogle forsyningshensyn, miljøhensyn eller fleksibilitetshensyn i forbindelse med den fremtidige energiforsyning, som nødvendigvis må tages, og det er der selvfølgelig.

Hvad angår beslutningsforslagets punkt 4, synes vi, det er udmærket, at man lægger op til et, skal vi kalde det begrænset stop for udbredelsen af elvarme. Vi kan i hvert fald støtte beslutningsforslagets hensigter og de formuleringer, men vi så meget gerne, at man gik videre endnu, for vi mener, at man under alle omstændigheder må tage afstand fra enhver form for direkte elvarme. Men her er altså et skridt, som i det mindste går i den rigtige retning, og så støtter vi det selvfølgelig.

Hvad angår punkt 5, synes vi, det er udmærket, at man organiserer sig som andelselskaber, så det skal jeg ikke gøre mere ud af.

Hvad angår punkt 6, kan vi være meget enige, når man i bemærkningerne dertil skriver, at udviklingen af vindmølleparker og store vindmøller meget nødig skulle præges af en socialt set uheldig skattetænkning, men realiteten er jo, at finansieringsforholdene for den vedvarende energi er sådanne i dag, at man kan blive tvunget til det, vi kan kalde socialt set uheldig skattetænkning. Jeg ved i øvrigt ikke, hvad der er socialt set heldig skattetænkning, men det kan vi lade ligge. Men finansieringsforholdene er altså sådan, at man bliver tvunget ind i den form for tænkning, og derfor mener jeg egentlig, socialdemokratiet sammen med os og andre må forsøge at diskutere spørgsmålet, om vi kan nedbryde nogle flere af hindringerne for udbredelsen af den vedvarende energi.

Punkt 7 synes jeg er ganske udmærket. Det kan godt være, man ikke skal kalde det lokale kommissioner, men det er dog bedre med den type udvalg end det, der sker, når man sætter enten elselskaberne eller D.O.N.G. til at lave varmeplaner, for det kommer der jo ikke så forfærdelig meget ud af, i hvert fald ikke i den retning, vi gerne ser det.

Hvad angår punkt 8, har vi en af de velkendte anstødssten i forbindelse med vedvarende energi. Socialdemokratiet holder jo meget af regionalisering, og det er ikke nogen tilfældighed, at man taler om, at støtte-

ordningen til vedvarende energi i særlig grad skal tage sigte på de områder, der ikke forsynes med naturgas eller kraftvarme.

Vi er meget imod at begrænse – for det er jo det, der lægges op til her – udbredelsen af den vedvarende energi til specielt at skulle foregå i zone 4. Vi synes, det er fint at støtte udbredelsen af vedvarende energi i zone 4, men vi synes sandelig også, det er fint i øvrigt at støtte udbredelsen af vedvarende energi, hvor det kan betale sig ud fra en samfundsmæssig synsvinkel, og det gælder også en række af de øvrige områder.

Mette Groes (S):

Jeg vil gerne sige tak for de mange pæne ord, som har lydt om forslaget.

Hr. Svend Erik Hovmand siger, at folk selv skal have lov til at bestemme. Ja men problemet er jo, at de ikke kan komme til at bestemme, sådan som det er i dag, fordi de mennesker, der ønsker alternative energikilder, støder på forskellige organisatorisk betinget modstand imod at få deres ønsker frem. Vores problem er fuldstændig det samme som det, hr. Svend Erik Hovmand gerne vil løse, nemlig det, at nogle udkantssområder får den energiform, de ønsker sig, og som i mange tilfælde er vedvarende energi, og får støtte til at komme igennem de organisatoriske og politiske barrierer, der er imod det.

Hr. Riishøj nævnedes, at man ikke kun skulle have tilskudsordninger i energiministeriet. Dertil kan jeg sige, at det ikke er så stort et kardinalpunkt for os, hvor de støtteordninger ligger.

Hr. Niels Helveg Petersen nævnedes, at forslaget ikke var operativt. Det synes jeg er helt forkert, for indtil flere af de forslag, som kommer frem, er netop i høj grad operative. Når vi foreslår, at koncessionsgrænsen skal ned fra 25 MW til 60 kW, er der jo tale om, at vi kan få energianlæg op at stå på en måde, der gør, at man sikrer deres afsætning og deres placering på fornuftig vis, og sådan, at de indgår i planlægningen, således at man f.eks. kan være sikker på, at man har udnyttet den vindkraft, der er, og således at man ikke samtidig får andre muligheder ind i billedet, hvorved man kommer op på en urimelig overkapacitet.

Så er der selve beløbsstørrelsen, og den er jo da i hvert fald operativ. Hvis hr. Niels

[Mette Groes]

Helveg Petersen her i dag havde sagt, at han kunne tilslutte sig en beløvsramme på 200 mill. kr., havde der været flertal for det, og så havde der på næste finanslov været afsat dette beløb, da både SF og VS også støtter dette beløb, og det er da i hvert fald operativt, så det basker, og i øvrigt ikke særlig anstødeligt, al den stund vi så sent som i 1983 samlet havde et større beløb til disse ting. Også energikommisionerne vil jo kunne komme i gang, hvis der er politisk flertal for det, så det er også operativt. Her er altså ikke tale om et forslag, som kun indeholder en sympatisk tankegang.

Hr. Maisted siger om samfundsøkonomien, at den går ud på, at vi ikke skal betale for andres fornøjelse, men her er der jo tale om et forslag, som tager sigte på, at et ganske bestemt område får den form for energi, som på lang sigt vil sikre det forsyningssikkerhed, og som også på længere sigt – det gælder for hele den vedvarende energis område – vil kunne komme ud af statsstøtteordningerne, hvis vi bærer os tilstrækkelig fornuftigt ad og ikke falder fra i utide og dermed taber mulighederne på gulvet. Det må være rimeligt i en politisk planlægning, at man i sådanne overgangsperioder støtter et område, som man har tillid til vil være til gavn for landets energiforsyning.

Hr. Tinning siger, at han godt kunne tænke sig, at vi i socialdemokratiet ville arbejde med at nedbryde flere hindringer for vedvarende energis udbredelse, og det vil vi naturligvis gerne.

Jeg vil sluttelig sige tak for de bemærkninger, der er faldet. Jeg regner med, at vi under udvalgsarbejdet vil kunne nå frem til at komme med nogle konkrete praktiske løsninger på dette område, hvor der indtil nu har været alt for megen snak og alt for lidt handling.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg har ingen ambitioner om at forlænge denne debat unødigt, men vil lige kommentere en bemærkning, som kom for et øjeblik siden om energikommisionerne, og også en bemærkning af den forrige taler, hr. Tinning.

Hr. Tinning sagde noget i retning af, at disse energikommisioner er udmærkede og i hvert fald langt bedre end at have D.O.N.G.

og elselskaberne til at lave varmeplaner ude omkring i kommunerne.

Den bemærkning kaldte mig på talerstolen, fordi den for det første afslører et fantastisk ukendskab til, hvad der i virkeligheden foregår ude i amter og kommuner, og for det andet – og det er også det, jeg føler er indbygget i socialdemokratiets holdning til behovet for mere styring fra amter og kommuner – en utrolig mistillid til vort folkestyre, sådan som det praktiseres i samtlige landets amter og kommuner.

Hvilken kommunalbestyrelse skulle have interesse i, hvis man i øvrigt havde en fordel ved at anvende andre energiformer, at udelukke en diskussion om dem? Hvilken kommunalbestyrelse er ikke interesseret i at høre befolkningens synspunkter? Tværtimod holder man debatmøder og borgermøder i én uendelighed og nedsætter grupper i lange baner for at diskutere disse ting. Ikke mindst i landsbysamfundene er man overordentlig bevidst om denne problemstilling.

Det er hverken elværker eller D.O.N.G., der laver varmeplaner. Det er først og fremmest kommunalbestyrelserne, der kommer med udspillet her.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Det er klart, at de, der får tilskud til de vedvarende energikilder, har fornøjelse af det. Det er der jo ikke nogen der kan benægte, for det er penge fra andre borgere.

Men der foreligger ikke noget om forsyningssikkerhed. Det burde være indlysende, men jeg synes, det skal understreges, at de områder, man forestillede sig skulle forsynes med strøm fra vindmøller eller fra solfangere, skal have en reserve opbygget af en pålidelig energikilde, altså en elforsyning, der kan træde til, i det øjeblik disse svigter. Det vil sige, at man ofrer unødigt store midler i et område, hvis man tænkte sig det totalt dækket med vindmøller, solfangere, eller hvad man ellers kunne forestille sig. Disse energikilder er med den teknologi, vi har i dag, ganske værdiløse, og man er altså tvunget til at opbygge et andet forsyningsnet i samme område.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

[Tinning]

Hvis hr. Svend Erik Hovmand har forstået, at VS er stærkt kritisk over for det repræsentative demokrati, som det fungerer i dag, så har hr. Svend Erik Hovmand omsider forstået noget, som andre har forstået for længst.

Derudover skal jeg bare sige, at når jeg bemærkede, at det var bedre at få de omtalte kommissioner – eller udvalg, kunne man for den sags skyld kalde dem – til at lave oplæg til varmeplanen end at lade D.O.N.G. og/eller elselskaberne lave dem, ligger der selvfølgelig ikke deri, at jeg hævder, at det er elselskaberne, der laver varmeplanlægningen. Der ligger deri, at jeg hævder – og det er noget, som selv hr. Svend Erik Hovmand må vide – at det rundt omkring i landet faktisk forholder sig sådan, at elselskaberne byder sig til med informationsmateriale, med oplæg og med udkast og alt muligt andet godt som bidrag til varmeplanlægningen.

Nu skal jeg forsøge at tolke hr. Svend Erik Hovmand. Hr. Svend Erik Hovmand mener sikkert: det er de imod de dér VSere, de kan slet ikke lide, at elselskaberne ytrer sig. Nej, sådan er det ikke. Vi synes, det er fint, at de også åbner munden, men når jeg støtter, at man laver de lokale udvalg, er det selvfølgelig for at lægge op til, skubbe på, fremme, hjælpe og bredere diskussion, hvor både elselskaber og andre kommer med forskellige bud på, hvilken varmeplan man skal lægge sig fast på.

Det lå der i mine bemærkninger, og jeg har lidt svært ved at se – og det synes jeg hr. Svend Erik Hovmand skulle forklare – hvordan det vidner om ukendskab til de faktiske forhold, eller hvordan det i øvrigt vidner om, var det despekt for demokrati eller sådan noget?

Det, jeg har sagt, og som jeg hellere end gerne gentager, er, at vi er stærkt kritiske over for det repræsentative demokrati, sådan som det fungerer i dag. Det er vi også herinde, og det undrer mig faktisk, at det kaldte hr. Svend Erik Hovmand på talerstolen, for det er jo en gammel sandhed.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Det interessante i dette forslag er som altid, hvad det kan bruges til rent konkret, og vi ser som sagt nogle muligheder i det social-

demokratiske forslag. Det blev nævnt, at vi under udvalgsarbejdet kunne forsøge at nedbryde de hindringer, der er for vedvarende energi. Det støtter vi meget klart i SF, og jeg ved, at VS og de radikale i hvert fald også har den grundholdning, at man skal fjerne barrierer for vedvarende energi, og derfor ser jeg en mulighed for at skabe et flertal for dette forslag, uanset hvad regeringen måtte mene.

Der skulle også være et flertal for at begrænse elforbruget i område 4. Vi har ikke noget imod, at man udformer forslaget sådan, at der er et generelt forbud med enkelte undtagelser mod elvarme i område 4. Det har noget at gøre med, at vi altså også mener, der er nogle overordnede mål – miljøhensyn – i dette samfund, der skal tilgodeses. Vi mener, at man inden for energiområdet skal have en rammestyring, hvor man må sikre sig, at elselskaber og kommuner lever op til nogle overordnede miljøhensyn. Derfor har vi intet imod at skærpe indgrebet over for elforbrug i område 4.

Der er også i dette forslag nogle muligheder for selskabsformer. Jeg synes, vi skal se nærmere på i udvalget, hvordan man kunne fremme ikke-skattetænkning inden for dette område. Det vil vi også gerne bidrage til.

Endelig er der måske nogle muligheder for at få beløbsrammen for vedvarende energi sat op på finansloven. Der er altså nogle muligheder i dette forslag, som vi aktivt vil udnytte.

Endelig vil jeg gerne anbefale, at vi i udvalget ser nærmere på, hvad elselskaberne foretager sig med hensyn til elvarme. Der er et kæmpemæssigt dokumentationsmateriale for, hvordan de ud fra rene selskabsøkonomiske interesser prøver at lokke kommunerne, som af gode grunde har svært ved at opstille modekspertise på dette område, ud i elvarmen, og det er der altså et flertal imod her i folketinget, det kan vi konstatere. Det er vi tilfredse med, og derfor vil vi arbejde positivt for forslaget i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 131:

Forslag til lov om offentlighed i forvaltningen.

(Fremsat 15/3 84).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 7 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 132:

Forslag til forvaltningslov.

(Fremsat 15/3 84).

Lovforslagene satte til forhandling.

Forhandling

Erik B. Smith (S):

Justitsministerens fremsættelsestale giver indtryk af, at ministeren helst havde ventet med at fremsætte disse to lovforslag. Vi synes også, at lovforslagene bærer præg af den holdning. I socialdemokratiet er vi enige i, at lovforslagenes formål må være at styrke den enkeltes retsstilling i forhold til den offentlige forvaltning.

Det er derfor, vi har nogle indvendinger på helt konkrete områder og visse betænkeligheder på nogle generelle.

Sygejournalerne er et sådant konkret område. Hvad er det for oplysninger, patienter ikke må kende, men som andre skal kende i forbindelse med den lægelige behandling eller f.eks. en sagsbehandling i et pensionsnævn? Vi kender godt svaret og forstår også nogle af betænkelighederne, men under udvalgsarbejdet er det et af de områder, socialdemokratiet vil interessere sig ganske særligt for, og vores udgangspunkt er, at vi skal overbevises, hvis vi skal følge ministeren her.

Noget andet er, at vi finder, at en borger altid skal orienteres, hvis den pågældendes

journaler sendes til andre myndigheder uden for hospitalet. De interne arbejdsdokumenter er også papirer, der bør undersøges nærmere. Vi ved, at nogle forvaltningsmyndigheder altid lader en part se disse papirer. Det afmystificerer afgørelserne og sagsbehandlingen. Følger vi ministeren i hans forslag, stoppes en sådan udvikling i den administrative praksis, og det finder vi ikke er heldigt.

Det er rigtigt, at ministeren vil undersøge problemerne i forbindelse med EDB-registre. Det er et stort og uoverskueligt område i en rivende udvikling, men også her må udgangspunktet være størst mulig åbenhed, i alt fald for parterne.

Et tredje konkret punkt, der giver anledning til betænkeligheder, er, at man tilsyneladende kan give et mundtligt afslag, oven i købet uden ankevejledning. Det bør ikke være muligt, medmindre det er aldeles åbenbart, at et afslag bør gives.

Af mere generel karakter vil jeg nævne vore betænkeligheder ved ankemyndigheden for afslag på aktindsigt. Det er jo lige før, at disse myndigheder falder ind under inhabilitetsbestemmelserne i § 3, men lad det nu ligge. Vi synes i alt fald, der er nogle betænkeligheder og vil gerne have det belyst under udvalgsarbejdet.

Bemyndigelsesbestemmelserne er også temmelig omfattende, og den del af bemyndigelserne, der går på at indsnævre borgernes rettigheder, vil vi se meget kritisk på under udvalgsarbejdet.

Undtagelsesbestemmelserne for kommunerne og i øvrigt også ikrafttrædelsestidspunktet for kommunerne er vi bestemt ikke tilhængere af. Kommunerne bør være med fra starten og i fuldt omfang. I udvalget må vi vurdere de kommunale betænkeligheder nærmere.

Det oplyses, at justitsministeren senere vil vende tilbage til spørgsmålet om tavshedspligten. Det er også et vigtigt område. Jeg finder, der er et problem her, som undertiden ser dagens lys, og som vi måske kunne drage med i arbejdet, nemlig når en part udtaler sig til pressen på et mildt sagt urigtigt grundlag. Myndighederne er på grund af tavshedspligten afskåret fra at tage til genmæle, og indtrykket i offentligheden er så, at vi i bedste fald står med en helt uduelig forvaltning.

Et andet problem kan opstå i den situation, hvor en offentlig myndighed tager forbe-